

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 212/2026-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. Daša Bajanová, s. r. o., Starosaská 3, Spišská Nová Ves, proti rozsudku Správneho súdu v Košiciach č. k. PO-2S/38/2022-89 z 26. októbra 2023 a proti rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Svk/6/2024 z 18. decembra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. marca 2025 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkami správneho súdu a najvyššieho správneho súdu označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje, aby ústavný súd tieto rozsudky zrušil a vec vrátil správnenému súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiada priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 20 000 eur spoločne a nerozdielne od správneho súdu a najvyššieho správneho súdu, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ si návrhom doručeným bývalému Obvodnému pozemkovému úradu v Kežmarku 14. decembra 2004 požiadal v zmysle zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „reštitučný zákon“) o navrátenie vlastníctva

k nehnuteľnostiam v katastrálnom území [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] po vlastníkoch [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], rod. [REDAKOVANÉ] (ďalej len „pôvodní vlastníci“), [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], rod. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Nehnuteľnosti boli konfiškované na základe konfiškačných rozhodnutí konfiškačnej komisie v Kežmarku vydaných v priebehu januára a februára 1947, čím došlo k odňatiu pôdohospodárskeho majetku pôvodných vlastníkov osôb nemeckej národnosti podľa § 2 nariadenia Slovenskej národnej rady č. 104/1945 Zb. n. SNR o konfiškovaní a urýchlennom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa (ďalej aj „nariadenie č. 104/1945“).

3. Okresný úrad Kežmarok, odbor pozemkový a lesný (ďalej len „prvostupňový orgán“) rozhodnutím z 28. marca 2018 rozhodol tak, že pôvodným vlastníkom [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], rod. [REDAKOVANÉ], po ktorých si sťažovateľ uplatnil nárok na navrátenie vlastníctva k pozemkom, z dôvodu nesplnenia podmienok určených v § 3 ods. 2 reštitučného zákona nevznikol nárok na vyňatie pozemkov zoštátnených v katastrálnych územiach [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] na základe konfiškačných rozhodnutí. Prvostupňový orgán svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že sťažovateľ nepreukázal slovenské, resp. československé štátne občianstvo pôvodných vlastníkov (jeho starých rodičov), a zároveň nebol preukázaný ani ich trvalý pobyt na území Slovenskej republiky. Neboli teda splnené podmienky pre vznik nároku na vyňatie pozemkov z konfiškácie podľa § 3 ods. 2 reštitučného zákona. Preto pôvodným vlastníkom nevznikol nárok na vydanie pozemkov, a teda odvodene od ich práva nevznikol ani sťažovateľovi. Jediným dokladom o štátnej príslušnosti pôvodných vlastníkov bol Popisný hárok [REDAKOVANÉ] zo sčítania ľudu z roku 1938, podľa ktoré mali štátnu príslušnosť slovenskú a národnosť nemeckú. Z dôvodu nemeckej príslušnosti boli pozbavení štátneho občianstva v zmysle ústavného dekrétu prezidenta republiky č. 33 z 2. augusta 1945 o úprave československého štátneho občianstva osôb národnosti nemeckej a maďarskej (ďalej len „dekrét prezidenta“). Sťažovateľovi ani prvostupňovému orgánu sa nepodarilo získať dôkaz o znovunadobudnutí československého štátneho občianstva a o trvalom pobyte pôvodných vlastníkov na území Slovenskej republiky napriek tomu, že občianstvo bolo možné získať späť na základe následne vydaných právnych noriem.

4. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ odvolanie, na základe ktorého Okresný úrad Prešov, odbor opravných prostriedkov (ďalej len „žalovaný“) rozhodnutie prvostupňového orgánu zrušil a vec mu vrátil na nové prejednanie z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu a procesných väd. Prvostupňový orgán následne rozhodnutím z 24. septembra 2018 rozhodol o zastavení reštitučného konania v časti navrátenia vlastníctva k pozemkom po [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], rod. [REDAKOVANÉ], a po [REDAKOVANÉ].

5. Predmetom konania tak ostal nárok sťažovateľa uplatnený po pôvodných vlastníkoch. Rozhodnutím z 1. októbra 2018 prvostupňový orgán rozhodol, že títo nespĺňajú podmienky podľa § 3 ods. 2 reštitučného zákona, keďže v konaní nebolo preukázané ich československé štátne občianstvo v čase straty vlastníctva i v dobe úmrtia a ani ich trvalý pobyt na území Československej federatívnej republiky v čase straty vlastníctva i v dobe ich úmrtia.

6. Na základe odvolania sťažovateľa aj proti tomuto rozhodnutiu vydal žalovaný 10. decembra 2018 rozhodnutie o zmene rozhodnutia prvostupňového orgánu. Výrokom I rozhodol o tom, že pôvodných vlastníkov nie je možné považovať za osoby, ktorým vznikol nárok na vyňatie pozemkov v katastrálnom území [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] z konfiškácie v zmysle § 3

ods. 2 reštitučného zákona, a taktiež z dôvodu nesplnenia hmotnoprávnej podmienky na navrátenie vlastníctva v zmysle § 2 ods. 1 v spojení s § 3 ods. 2 reštitučného zákona, pretože ku konfiškácii majetku došlo pred rozhodným obdobím, t. j. pred 25. februárom 1945. Výrokom II rozhodol o tom, že sťažovateľ nie je oprávnenou osobou v zmysle § 2 ods. 2 reštitučného zákona po [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] zapísanej v pozemkovoknižnej vložke č. 627 v katastrálnom území [REDAKOVANÉ], ktorá dotknuté pozemky nadobudla z titulu dedenia 31. mája 1986, pretože nejde o totožnú osobu s pôvodnou vlastníčkou [REDAKOVANÉ], rod. [REDAKOVANÉ] (nar. [REDAKOVANÉ] a zomr. [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] v [REDAKOVANÉ]), keďže v čase dedenia táto ešte nebola nažive.

7. Sťažovateľ správnu žalobou podanou 1. februára 2019 žiadal o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia prvostupňového orgánu a rozhodnutia žalovaného o odvolaní. Namietal skutočnosť, že rozhodnutím žalovaného nebolo rozhodnuté o jeho nároku vo vzťahu ku katastrálnemu územiu [REDAKOVANÉ] a navyše o katastrálnom území [REDAKOVANÉ] rozhodol ako prvý až žalovaný, čím sťažovateľ stratil možnosť sa voči uvedenému výroku odvolať. Poukázal na to, že [REDAKOVANÉ] bola matkou [REDAKOVANÉ], rod. [REDAKOVANÉ], nar. [REDAKOVANÉ], zomr. [REDAKOVANÉ], t. j. právnej predchodkyne žalobcu, a uvedené skutočnosti boli v administratívnom spise preukázané. Ďalej uviedol, že jeho právni predchodcovia boli československými štátnymi občanmi, ktorí podľa § 1 ods. 2 dekrétu prezidenta z dôvodu ich nemeckej národnosti mali stratiť československé štátne občianstvo, avšak keďže preukázali svoju vernosť k Československej republike (hlásenie o odsunovej jednotke Nemca – antifašistu z 18. marca 1947), bolo im zachované ich československé štátne občianstvo. Sťažovateľ argumentoval, že v § 2 ods. 2 tohto dekrétu je upravená len žiadosť o zistenie, či československé štátne občianstvo osobe zostáva, preto bol toho názoru, že jeho právni predchodcovia boli občanmi Československej republiky, nemeckej národnosti, boli antifašistami a mali trvalé bydlisko na území Československej republiky. Podľa názoru sťažovateľa sa na základe reštitučného zákona prejednávali reštitučné nároky osôb, ktoré si uplatnili nároky na vrátenie nehnuteľností po pôvodných vlastníkoch, ktorým bol majetok konfiškovaný na základe nariadenia č. 104/1945, a u týchto osôb sa neskúmalo splnenie podmienok štátneho občianstva a trvalého pobytu v období konfiškácie a v období ich úmrtia. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 9Sžr/132/2013 z 24. júna 2015 uverejnené v Zbierke stanovisk najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky (ďalej len „zbierka“) 4/2017 pod č. 32, na ktoré poukazovali správne orgány, považoval za odklon od dovtedajšej praxe. Namietal aj nesprávne posúdenie rozhodného obdobia.

8. Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom z 27. februára 2020 rozhodnutie prvostupňového orgánu, ako aj rozhodnutie žalovaného zrušil a vec im vrátil na ďalšie konanie. Uviedol, že systematickým výkladom predmetného znenia § 2 reštitučného zákona je nevyhnutné dospieť k záveru, že žiadatelia o vydanie nehnuteľností podľa § 2 ods. 2 reštitučného zákona musia na priznanie nároku preukázať splnenie podmienok stanovených v odseku 2, avšak zároveň musia byť splnené podmienky aj u ich právnych predchodcov, teda u pôvodných vlastníkov, ktoré stanovuje odsek 1 predmetného ustanovenia reštitučného zákona, čo vyplýva aj z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 9Sžr/132/2013.

9. Na druhej strane však vyhovel námietke sťažovateľa o porušení procesného postupu pred správnym orgánom, keď tento nerozhodol o katastrálnom území [REDAKOVANÉ]. Správny orgán mal vyzvať sťažovateľ na odstránenie väd s ohľadom na to, že predložil doklady týkajúce sa uvedeného katastrálneho územia, ale z podaného návrhu nebolo zrejmé, voči ktorým pozemkom si

uplatnil nárok. Krajský súd sa ďalej stotožnil s námietkou sťažovateľa spočívajúcou v rozšírení rozhodného obdobia aj na obdobie pred 25. februárom 1945. Zo znenia § 3 ods. 2 reštitučného zákona je zrejmé, že uvedené ustanovenie rozširuje poznámkou pod čiarou č. 9 a 10 reštitučný nárok aj na pozemky, ktoré boli odňaté ich pôvodným vlastníkom aj pred rozhodným obdobím, a to za splnenia podmienok definovaných v uvedenom ustanovení. Na podporu týchto záverov poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 9Sžr/132/2013 a, naopak, odmietol argumentáciu žalovaného o tom, že rozhodné obdobie je striktné dané ako obdobie od 25. februára 1948 do 1. januára 1990, odkazujúc na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 10Sžr/3/2012 z 25. januára 2013.

10. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ kasačnú sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší správny súd v poradí prvým rozsudkom z 30. marca 2022. Z jeho odôvodnenia vyplýva, že najvyšší správny súd považoval za preukázané, že pôvodní vlastníci ako osoby nemeckej národnosti stratili československé občianstvo podľa ústavného dekrétu prezidenta a o jeho znovunadobudnutie nepožiadali. Tiež v čase ich úmrtia nebol preukázaný ich trvalý pobyt na území SR, naopak, mali trvalý pobyt v Nemecku. Už tieto závery boli postačujúce na prijatie záveru o nesplnení podmienky na navrátenie vlastníctva sťažovateľa k požadovaným pozemkom. Najvyšší správny súd považoval za relevantný dôvod kasačnej sťažnosti skutočnosť, že krajský súd napriek tomu, že z rozhodnutia žalovaného považoval za preukázané nesplnenie podmienky štátneho občianstva pôvodných vlastníkov, zaviazal správne orgány konať a rozhodovať o ďalších nárokoch po totožných pôvodných vlastníkoch (zahrnutie určených nehnuteľností v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] do predmetu reštitučného nároku). Takýto postup by bol neehospodárny a neefektívny a v rozpore s ustáleným záverom súdnej praxe, že rozhodnutie sa nezrušuje preto, aby sa zopakoval proces a odstránili formálne vady, ktoré nemôžu privodiť vecne iné či výhodnejšie rozhodnutie pre účastníka.

11. Ústavnou sťažnosťou napadnutým rozsudkom správny súd žalobu ako nedôvodnú zamietol. Riadil sa pritom záväzným právnym názorom vysloveným najvyšším správnym súdom v rozsudku z 30. marca 2022. Zotrval na závere, že podmienky na navrátenie vlastníctva k požadovaným pozemkom vyplývajúce z § 2 ods. 1 a 2 reštitučného zákona (štátne občianstvo a trvalý pobyt) v spojení s § 3 ods. 2 reštitučného zákona vo vzťahu k pôvodným vlastníkom splnené neboli. Tieto podmienky museli byť splnené v čase konfiškácie, ako aj v čase ich smrti. Dôsledkom tohto záveru je, že tieto podmienky nemohli byť splnené pôvodnými vlastníkami ani vo vzťahu k pozemkom v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], teda ani nové administratívne konanie týkajúce sa týchto katastrálnych území by nebolo spôsobilé zvrátiť podstatu rozhodnutia žalovaného.

12. Proti rozsudku správneho súdu podal sťažovateľ kasačnú sťažnosť, v ktorej namietal nesprávne právne posúdenie vo vzťahu k výkladu a aplikácii § 2 ods. 1 a 2 v spojení s § 3 ods. 2 reštitučného zákona. Zo znenia týchto ustanovení vyplýva, že splnil podmienky na navrátenie majetku, a, naopak, nevyplýva z neho, že by sa malo posudzovať najprv splnenie podmienok, či právni predchodcovia boli občanmi Slovenskej republiky a mali na jej území trvalý pobyt v čase konfiškácie majetku a v čase ich úmrtia.

13. Aj keby tieto otázky súd posudzoval podľa ústavného dekrétu prezidenta, osobám, ktoré preukážu svoju vernosť k Československej republike, sa zachováva sa československé štátne občianstvo. Sťažovateľ zdokladoval, že jeho právni predchodcovia boli antifašisti (hlásením

o odsunovej jednotke Nemca – antifašistu z 18. marca 1947). K potrebe žiadosti o navrátenie československého štátneho občianstva a že na území Slovenskej republiky nemali trvalé bydlisko, v § 2 ods. 2 dekrétu prezidenta je riešené, že má byť podaná len žiadosť o zistenie, že sa československé štátne občianstvo zachováva. V danom prípade nie je sporné, že právni predchodcovia boli občanmi Československej republiky, nemeckej národnosti, antifašisti a mali trvalé bydlisko na území Československej republiky. Keď občianstvo mali zachované, nebol dôvod, aby o občianstvo požiadali. Čo sa týka splnenia podmienky štátneho občianstva a trvalého pobytu v čase smrti právnych predchodcov, ide o preukázanie podmienky, ktorá nemá oporu v zákone. Splnenie podmienky súd požaduje s odvolaním sa na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 9Sžr/132/2013. Súd pritom podľa sťažovateľa argumentujú judikatúrou, ktorá sa odkláňa od doterajšej súdnej praxe.

14. Nesprávny procesný postup spájal sťažovateľ s tým, že žalovaný ani prvostupňový orgán o reštitučnom nároku vo vzťahu ku katastrálnemu územiu Slovenská Ves vo veci nerozhodli, hoci reštitučný nárok bol riadne uplatnený. O katastrálnom území [REDAKOVANÉ] rozhodoval len žalovaný ako odvolací orgán, chýba rozhodnutie prvostupňového orgánu. Z rozhodnutia žalovaného nie je zrejmé, na základe čoho dospel žalovaný k záveru, že sťažovateľ nie je oprávnenou osobou, pretože [REDAKOVANÉ] nie je totožnou osobou s pôvodnou vlastníčkou [REDAKOVANÉ]. Ide o uplatnenie reštitučného nároku po [REDAKOVANÉ], ktorá bola matkou [REDAKOVANÉ], rod. [REDAKOVANÉ].

15. O kasačnej sťažnosti sťažovateľa rozhodol najvyšší správny súd napadnutým rozsudkom tak, že ju ako nedôvodnú zamietol podľa § 461 Správneho súdneho poriadku. Vo vzťahu k hlavnej námietke sťažovateľa týkajúcej sa posúdenia podmienky preukázania štátneho občianstva pôvodných vlastníkov kasačný súd odkázal na svoj právny názor v predchádzajúcom konaní. Zdôraznil, že ten vychádza z rozhodovacej praxe najvyššieho súdu od rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 9Sžr/132/2013 zverejneného v zbierke. Navyše, sťažovateľ neuviedol žiadne konkrétne rozhodnutie, od ktorého sa mali správne súdy v predchádzajúcom konaní odkloniť. V prípade pôvodných vlastníkov nebola splnená podmienka ich štátneho občianstva ani podmienka trvalého pobytu na území SR v čase ich úmrtia, čo bráni navráteniu vlastníctva sťažovateľa k požadovaným pozemkom.

16. Najvyšší správny súd nepovažoval za naplnený ani kasačný dôvod podľa § 440 ods. 1 písm. f) Správneho súdneho poriadku. Požiadavku na rozhodnutie o nároku sťažovateľa vo vzťahu ku katastrálnemu územiu [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] bolo potrebné posudzovať v spojení so splnením ostatných podmienok reštitučného nároku, čo však nebol prípad pôvodných vlastníkov. Ak by teda správny orgán v ďalšom konaní aj konal a rozhodoval o katastrálnom území Slovenská Ves, nemohol by dospieť k inému záveru, než k akému dospel ohľadom iných nehnuteľností týchto pôvodných vlastníkov. Ak by súd zaviazal správne orgány konať a rozhodovať o ďalších nárokoch po totožných pôvodných vlastníkoch, takýto postup by bol nehospodárny a neefektívny. Čo sa týka katastrálneho územia [REDAKOVANÉ], žalovaný rozhodol, pričom tento postup bol v súlade s apelačným princípom uplatňovaným v správnom konaní.

II. Argumentácia sťažovateľa

17. V obsiahlo formulovanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ rekapituluje doterajší priebeh konania, pričom značnú časť tvoria doslovné prepisy jeho podaní či vydaných rozhodnutí. Samotná sťažnostná argumentácia v podstatnom kopíruje námietky, ktoré už sťažovateľ uplatnil v priebehu administratívneho konania a správneho súdneho konania.

18. Podľa sťažovateľa všeobecné súdy vec nesprávne právne posúdili a napadnuté rozsudky sú v rozpore s princípom právnej istoty a predvídateľnosti rozhodnutia. Navyše sa súdy odvolávajú na judikatúru, ktorá sa odkláňa od doterajšej súdnej praxe a od doterajších rozhodnutí.

19. Sťažovateľ sa domnieva, že spĺňa podmienky oprávnenej osoby na uplatnenie reštitučného nároku. Nesúhlasí s tvrdením súdov, že nebolo preukázané, že pôvodní vlastníci podali žiadosť o navrátenie československého štátneho občianstva a že na území Slovenskej republiky nemali trvalé bydlisko. Podľa § 2 ods. 2 dekrétu prezidenta má byť podaná len žiadosť o zistenie, že sa československé štátne občianstvo zachováva. V danom prípade nie je sporné, že pôvodní vlastníci boli občanmi Československej republiky, nemeckej národnosti a mali trvalé bydlisko na území Československej republiky. Sťažovateľ sa domnieva, že sa im československé štátne občianstvo zachovalo aj vzhľadom na potvrdenie, že boli antifašistami, čím preukázali vernosť Československej republike.

20. Sťažovateľ na podporu svojich tvrdení uvádza nález českého ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 22/94, v ktorom je uvedené, že kto podľa dekrétu prezidenta stratí občianstvo a potom ho môže získať späť, musí byť tým skôr vrátené tým, ktorým ho nebolo potrebné vracať, pretože v dôsledku určitého správania, konania občianstvo vôbec nestratili, t. j. je zachované. Opačný výklad by odporoval základným princípom, prečo boli reštitučné zákony prijaté.

21. Z uvedeného je zrejmé, že v čase konfiškácie majetku právni predchodcovia sťažovateľa boli československými štátnymi občanmi a mali trvalý pobyt na území republiky. Sťažovateľ opätovne poukázal i na hlásenie o odsunovej jednotke z 18. marca 1947, z ktorého vyplýva, že v tomto období boli nútené deportovaní mimo územia Československa, následne sa nemohli vrátiť na územie Československa, zomreli na území Nemecka, ale sťažovateľ ako oprávnená osoba spĺňa všetky podmienky na navrátenie majetku po svojich právnych predchodcoch.

22. Navyše, zo znenia reštitučného zákona podľa sťažovateľa nevyplýva, že by sa malo posudzovať splnenie podmienok pôvodných vlastníkov (štátne občianstvo a trvalý pobyt na území SR) v čase konfiškácie majetku a aj v čase ich úmrtia. Uvedené nebolo upravené ani zákonom č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku (ďalej len „zákon o pôde“) a splnenie týchto podmienok sa nevyžadovalo. Rovnako tak ani ustanovenie § 2 ods. 2 reštitučného zákona nestanovuje splnenie podmienok trvalého pobytu pri oprávnenej osobe ako dedičovi.

23. K porušeniu práva na spravodlivý proces malo dôjsť aj tým, že vo vzťahu k rozhodovaniu o katastrálnych územiach [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] mal sťažovateľ ako účastník konania znemožnené uplatniť svoje procesné práva v rámci administratívneho konania a následne i súdneho konania. Aj keď si uplatnil reštitučný nárok, o týchto nárokoch nebolo riadne rozhodnuté ani v administratívnom konaní.

24. Sťažovateľ napokon namieta zdĺhavosť konania, keďže reštitučný návrh si uplatnil ešte 14. decembra 2004, správne súdne konanie začalo 1. februára 2019 doručením správnej žaloby a posledným rozhodnutím v konaní je napadnutý rozsudok najvyššieho správneho súdu z 18. decembra 2024. Požadované finančné zadosťučinenie sťažovateľ odôvodňuje celkovou dĺžkou konania, jeho zdravotným stavom, vekom a uplatnenými reštitučnými nárokmi.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 11 ods. 1 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu rozsudkom správneho súdu:

25. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Právomoc ústavného súdu je teda subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (IV. ÚS 236/07).

26. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku správneho súdu sťažovateľ bol oprávnený podať kasačnú sťažnosť, čo aj využil. Kasačná sťažnosť predstavovala účinný prostriedok, prostredníctvom ktorého následne najvyšší správny súd poskytoval súdnu ochranu jeho základným právam i právam zaručeným dohovorom, ktorých porušenie sťažovateľ namieta v ústavnej sťažnosti. Ústavná sťažnosť je tak proti rozsudku správneho súdu podľa § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) neprípustná, a preto bola v tomto rozsahu podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

III.2. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 11 ods. 1 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu rozsudkom najvyššieho správneho súdu:

27. Predmetom ústavnej sťažnosti je namietané porušenie označených základných práv sťažovateľa, ktorý nesúhlasí s právnymi závermi najvyššieho správneho súdu obsiahnutými v napadnutom rozsudku, predovšetkým v súvislosti s posúdením štátneho občianstva a trvalého pobytu na území Slovenskej republiky pôvodných vlastníkov ako podmienky pre navrátenie vlastníctva k pozemkom. Sťažovateľ ďalej namieta nesprávny procesný postup vo vzťahu ku konaniu a rozhodovaniu o jeho reštitučnom nároku k pozemkom v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ].

28. V zmysle čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti a nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecných súdov, ktoré ich pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo zisteného skutkového stavu všeobecné súdy vyvodili.

Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

29. V tejto súvislosti treba poukázať aj na povahu a špecifiká správneho súdnictva, ktorého úlohou nie je nahradzovať činnosť orgánov verejnej správy, ale len preskúmať zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy, teda preskúmať to, či kompetentné orgány pri riešení konkrétnych otázok vymedzených v návrhu rešpektovali príslušné hmotno-právne a procesno-právne predpisy. Treba preto vziať do úvahy, že správny súd nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky napadnutých rozhodnutí a postupu orgánov verejnej správy, teda orgánov inej ako súdnej sústavy (IV. ÚS 127/2012).

30. Ústavný súd sa v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti oboznámil s napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu (v spojení s predchádzajúcim rozsudkom správneho súdu, ale aj rozhodnutiami správnych orgánov), aby posúdil zlučiteľnosť jeho obsahu s limitmi označených práv, ktorých porušenie sťažovateľ namieta. Uvedený prieskum vykonal ústavný súd v medziach svojich právomocí, a teda posudzoval kvalitu odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu a ústavnú súladnosť interpretácie právnej úpravy, ktorú najvyšší správny súd vo veci aplikoval, inými slovami, ústavnú udržateľnosť napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu.

31. Ústavný súd v prvom rade poznamenáva, že reštitučné zákony vo všeobecnosti predstavujú právnu úpravu zmiernenia majetkových a iných krívd z obdobia od 25. februára 1948 do 1. januára 1990. Je to právna úprava, ktorá mala prispieť k zmierneniu rozsiahlych krívd, ku ktorým došlo v pomerne dlhom období v oblasti občiansko-právnych a administratívno-právnych vzťahov. Uplatnenie reštitučných predpisov má za cieľ obnoviť oprávneným osobám ich pôvodné vlastnícke vzťahy, prípadne poskytnúť náhradný pozemok alebo finančnú náhradu. K reštitúcii dochádza na základe presne stanoveného dôvodu, ktorým boli menovite uvedené prípady straty vlastníctva majetku (reštitučný titul).

32. Je prirodzenou požiadavkou kladenou na všeobecné súdy a iné orgány verejnej moci, ktoré rozhodujú o reštitučných nárokoch oprávnených osôb, aby, riadiac sa zásadami materiálneho právneho štátu, pristupovali k interpretácii reštitučných zákonov s určitou veľkorysťou a, naopak, brali do úvahy pre minulý režim príznačné nedostatky vtedajšej legislatívy, najmä však často sa vyskytujúcu svojvôľu vtedajších štátnych a iných orgánov pri uplatňovaní moci a zásahy štátnych orgánov z obdobia neslobody namierené proti ľudským právam a slobodám.

33. Zmyslom a účelom reštitučného zákonodarstva nebolo spôsobenie zániku vlastníckeho práva oprávnených osôb, ale, naopak, uľahčenie obnovenia ich vlastníckeho práva. A v žiadnom prípade ním nemohlo byť a nebolo vytváranie dodatočných nadobúdacích titulov na nadobudnutie vlastníckeho práva (štátom) s odstupom mnohých rokov, a tým aj legalizácia takých postupov štátu v dobe neslobody, ktoré boli nezlučiteľné nielen s ústavnými princípmi ochrany vlastníctva v ich dnešnom chápaní, ale boli v rozpore aj s právom platným v rozhodnom období (II. ÚS 468/2012).

34. V situácii, keď povinnej osobe (štátu) nesvedčí žiadny právny titul nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ostalo naďalej k nehnuteľnosti zachované vlastnícke právo toho subjektu, ktorý bol jej posledným vlastníkom pred dňom zápisu vlastníckeho práva štátu, hoci zápis v evidencii nehnuteľnosti tomu nezodpovedá. K obnoveniu zaniknutého vlastníckeho práva v dôsledku jeho prechodu na štát v období totalitného režimu na Slovensku podľa slovenského právneho poriadku nedochádza automaticky, ale iba za splnenia zákonných podmienok. V situácii, keď tieto zákonné podmienky neboli splnené, nemožno uvažovať ani o legitímnej nádeji na nadobudnutie nehnuteľnosti (m. m. II. ÚS 249/2011, I. ÚS 651/2024).

35. V sťažovateľovej veci podmienky pre navrátenie vlastníctva k pozemkom po jeho starých rodičoch v rôznych katastrálnych územiach vymedzuje reštitučný zákon. Ten je vlastne pokračovaním zákona o pôde, pretože umožnil oprávneným osobám, ktoré neuplatnili svoj nárok v lehote podľa zákona o pôde, aby tento nárok mohli uplatniť v novej jednoročnej lehote. Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 2Sžr/138/2016 ustálil, že otázku rozhodného obdobia, oprávnených osôb a podmienky navrátenia vlastníctva upravujú oba tieto právne predpisy obdobne. Námetka sťažovateľa o rozdielnom uplatňovaní základných podmienok v reštitučnom konaní podľa zákona o pôde a podľa reštitučného zákona preto nemôže obstať. Ustanovenie § 3 ods. 2 reštitučného zákona korešponduje s ustanovením § 6 ods. 2 zákona o pôde. Predmetné ustanovenia obsahujú podmienky pre vznik nároku na navrátenie konfiškovaných pozemkov a patrí medzi ne štátne občianstvo, trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, odňatie vlastníckeho práva k pozemkom a neodsúdenie podľa osobitných predpisov, pričom musia byť splnené kumulatívne.

36. Správne orgány, ako aj všeobecné súdy dospeli k záveru, že u pôvodných vlastníkov nebolo preukázané slovenské, resp. československé občianstvo ani trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, v dôsledku čoho nemohlo byť reštitučnému nároku sťažovateľa vyhovené. Sťažovateľ nepovažuje toto právne posúdenie za správne, pričom jeho hlavný argumentačný smer prelínajúci sa v celom konaní sa odvíja od ním prezentovaného názoru, že pôvodným vlastníkom bolo aj napriek ich nemeckej národnosti zachované československé občianstvo, a teda nemuseli podať žiadosť o jeho znovunadobudnutie. Uvedené sťažovateľ odôvodňoval tým, že jeho starí rodičia boli antifašisti, čo preukazoval hlásením o odsunovej jednotke Nemca – antifašistu z 18. marca 1947, ako aj potvrdením o tom, že neboli odsúdení ľudovými súdmi podľa nariadenia SNR č. 33/1945 Sb. o potrestaní fašistických zločincov, okupantov, zradcov a kolaborantov a o zriadení ľudového súdnictva vydaným Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, Štátnym archívom v Prešove, Špecializovaným pracoviskom Spišský archív v Levoči.

37. Ústavný súd poznamenáva, že už v náleze sp. zn. III. ÚS 346/09 sa venoval problematike zachovania, resp. navrátenia štátneho občianstva na základe dekrétu prezidenta, pričom závery a východiská z neho plynúce sú aplikovateľné aj v sťažovateľovej veci.

38. Podľa § 1 ods. 1 dekrétu prezidenta č. 33/1945 Sb. „*českoslovenští státní občané národnosti německé nebo maďarské, kteří podle předpisů cizí okupační moci nabyli státní příslušnosti německé nebo maďarské, pozbyli dnem nabytí takové státní příslušnosti československého státního občianství*“. Podľa § 1 ods. 2 dekrétu prezidenta „*ostatní českoslovenští státní občané národnosti německé nebo maďarské pozbývají československého státního občianství dnem, kdy tento dekret nabývá účinnosti*“.

39. Podľa § 2 ods. 1 dekrétu prezidenta „osobám, spadajícím pod ustanovení § 1, které prokáží, že zůstaly věrny Československé republice, nikdy se neprovinily proti národům českému a slovenskému a buď se činně zúčastnily boje za její osvobození, nebo trpěly pod nacistickým nebo fašistickým terorem, zachovává se československé státní občanství“.

40. Podľa § 2 ods. 2 dekrétu prezidenta „žádost o zjištění, že československé státní občanství zachovává, lze podati do šesti měsíců od počátku účinnosti tohoto dekretu u místně příslušného okresního národního výboru (okresní správní komise), anebo bydlí-li žadatel v cizině, u zastupitelského úřadu. Rozhoduje o ní krajský národní výbor na návrh okresního národního výboru. Tyto osoby jest až do vyřízení žádosti považovati za československé státní občany, vydal-li jim okresní národní výbor (okresní správní komise) nebo zastupitelský úřad osvědčení o okolnostech, uvedených v předchozím odstavci.“.

41. Podľa § 3 dekrétu prezidenta „osoby, které pozbyly československého státního občanství podle § 1, mohou do šesti měsíců ode dne, který bude určen vyhláškou ministra vnitra, otištěnou ve Sbírce zákonů a nařízení, žádati u místně příslušného okresního národního výboru (okresní správní komise) nebo zastupitelského úřadu o jeho vrácení...“.

42. Ústavný súd ustálil, že z citovaných ustanovení dekrétu prezidenta vyplýva rozdelenie osôb tvoriacich okruh osobnej pôsobnosti tohto právneho predpisu do dvoch skupín. Prvou skupinou boli osoby, ktoré sa hlásili k nemeckej alebo maďarskej národnosti, ale štátne občianstvo nestratili, pretože splnili hmotnoprávne podmienky ustanovené v § 2 ods. 1 dekrétu prezidenta a na účely zachovania štátneho občianstva podali žiadosť podľa § 2 ods. 2 dekrétu prezidenta.

43. Druhou skupinou boli osoby, ktoré v dôsledku prihlásenia sa k nemeckej alebo maďarskej národnosti stratili štátne občianstvo, ale podľa § 3 dekrétu prezidenta mohli požadovať vrátenie štátneho občianstva.

44. Z naznačenej právnej konštrukcie vyplýva, že u osôb nemeckej alebo maďarskej národnosti patriacich do prvej skupiny sa štátne občianstvo v prípade podania žiadosti podľa § 2 ods. 2 dekrétu prezidenta prezumovalo až do prípadného deklarátorného rozhodnutia príslušného orgánu (§ 2 ods. 2 druhá veta dekrétu prezidenta), ktorý by konštatoval, že štátne občianstvo nebolo zachované. Osoby nemeckej alebo maďarskej národnosti patriace do druhej skupiny po právnej stránke československé štátne občianstvo stratili (buď dňom nadobudnutia štátnej príslušnosti podľa § 1 ods. 1 dekrétu prezidenta, alebo dňom nadobudnutia účinnosti dekrétu prezidenta – § 1 ods. 2), avšak na základe ich žiadosti im mohol príslušný orgán konštitutívnym rozhodnutím československé štátne občianstvo vrátiť.

45. Ak teda sťažovateľ tvrdil, že pôvodní vlastníci nestratili československé štátne občianstvo z dôvodu, že zostali verní Československej republike a neprevinili sa proti českému a slovenskému národu podľa § 2 ods. 1 dekrétu prezidenta republiky, neznamená to, že im bolo bez ďalšieho zachované. Z uvedeného vyplýva, že v zmysle § 2 ods. 2 dekrétu prezidenta republiky bolo aj v týchto prípadoch potrebné podať žiadosť, pričom platila prezumpcia o zachovaní československého štátneho občianstva až do doby vydania deklarátorného rozhodnutia príslušného orgánu. Zo spisového materiálu je zrejmé, že sťažovateľ nepredložil žiadne listiny preukazujúce navrátenie, resp. zachovanie československého štátneho občianstva pôvodných vlastníkov. Ani správne mu orgánu sa nepodarilo na základe vlastnej činnosti v rámci uplatňovania zásady

materiálnej pravdy v správnom konaní získať dôkaz o znovunadobudnutí občianstva pôvodných vlastníkov, a to aj napriek tomu, že československé občianstvo bolo možné získať späť aj na základe neskôr vydaných právnych noriem (vyhláška ministra vnútra č. 51 z 25. augusta 1945, vyhláška ministra vnútra č. 254 z 20. decembra 1946, vládne nariadenie č. 76 z 13. apríla 1948, vyhláška ministra vnútra č. 119/1949 z 18. mája 1949 či zákon č. 34/1953 Zb.). Nebolo ani preukázané, že by pôvodní vlastníci podali akúkoľvek žiadosť o navrátenie štátneho občianstva pred konfiškáciou dotknutých pozemkov na základe konfiškačných rozhodnutí vydaných v období od januára do februára 1947 ani po nej.

46. Najvyšší súd, vychádzajúc zo spisového materiálu, považoval tieto skutočnosti za nesporné a už vyriešené, keď pripomenul, že argumentáciou sťažovateľa týkajúcou sa občianstva pôvodných vlastníkov sa zaoberal už v predchádzajúcom konaní, ktorého výsledkom bol rozsudok z 30. marca 2022. V tejto súvislosti možno pripomenúť, že už prvostupňový orgán a rovnako tak žalovaný sa v rámci zisťovania skutkového stavu podrobne venovali a vysporiadali s otázkou ne/preukázania podmienky štátneho občianstva pôvodných vlastníkov a už v administratívnom konaní podporili svoje závery aj citovaným nálezom ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 346/09 a judikatúrou najvyššieho súdu.

47. Najvyšší správny súd v zhode so správnym súdom, ale aj žalovaným, navyše pri posúdení splnenia podmienky štátneho občianstva vychádzali zo zbierkového rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 9Sžr/132/2013, podľa ktorého: *„Podmienky štátneho občianstva ČSFR a trvalého pobytu na jej území (rovnako ako podmienku, že neboli odsúdené podľa osobitných predpisov) musia spĺňať osoby, ktorým sa skonfiškoval pôvodný majetok, čo v danom prípade znamená, že tieto podmienky museli spĺňať právni predchodcovia žiadateľa, aby ich bolo možné považovať za oprávnené osoby. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že pôvodní vlastníci, keďže boli nemeckej národnosti, dňom 10. augusta 1945 stratili československé štátne občianstvo podľa § 1 ústavného dekrétu prezidenta republiky č. 33/1945 Sb. o úprave československého štátneho občianstva osôb národnosti nemeckej a maďarskej.“* Neobstojí preto námietka sťažovateľa, že by nebolo nutné posudzovať splnenie podmienok daných reštitučným zákonom aj vo vzťahu k pôvodným vlastníkom. K tvrdeniu sťažovateľa o tom, že citované rozhodnutie nemožno aplikovať na jeho vec a predstavuje odklon od ustálenej rozhodovacej praxe, najvyšší správny súd uviedol, že práve naopak predstavuje ustálenú rozhodovaciu prax a nadväzuje na rovnaké právne posúdenie tejto otázky v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 2Sžo/153/2009. Ústavný súd nemá dôvod s uvedeným nesúhlasiť a dodáva, že sťažovateľ, ktorý podal správnu žalobu v roku 2019 a citované rozhodnutie bolo vydané v roku 2015 a zverejnené v zbierke za rok 2017, ani v ústavnej sťažnosti neuviedol, od akých rozhodnutí alebo od akého iného právneho posúdenia tejto čiastkovej otázky sa mali všeobecné súdy odkloniť. Citované rozhodnutie sa skutočne týkalo primárne problematiky vymedzenia tzv. rozhodného obdobia podľa reštitučného zákona, avšak, ako je zrejmé z už uvedeného, najvyšší súd v ňom zároveň vyslovil právne záväzný názor týkajúci sa posúdenia podmienok preukázania štátneho občianstva a trvalého pobytu právnych predchodcov oprávnenej osoby.

48. Obdobne všeobecné súdy pristúpili k posúdeniu podmienky trvalého pobytu pôvodných vlastníkov na území Slovenskej republiky. Najvyšší správny súd sa stotožnil so záverom správneho súdu, že aj táto podmienka musela byť splnená nielen v čase konfiškácie pozemkov, ale aj v čase úmrtia pôvodných vlastníkov. Ústavný súd s ohľadom na znenie § 3 ods. 2 reštitučného zákona,

podľa ktorého za osoby, ktorým vznikol nárok na vyňatie pozemkov z konfiškácie podľa osobitných predpisov, treba považovať aj občanov Slovenskej republiky, ktorí majú trvalý pobyt na jej území a ktorým bolo odňaté vlastnícke právo k pozemkom a neboli odsúdení podľa osobitných predpisov a prítomný čas v ňom použitý, konštatuje, že uvedený záver zodpovedá dikcii tohto zákonného ustanovenia obdobne ako pri otázke štátneho občianstva. V správnom súdnom konaní bolo preukázané a nebolo sporné, že v čase úmrtia mali pôvodní vlastníci ako nemeckí štátni občania trvalý pobyt v Nemecku. Vzhľadom na to, že sťažovateľ je právnym nástupcom (dedičom) po pôvodných vlastníkoch, zo sukcesorickej povahy tohto právneho postavenia mu nemožno priznať viac práv, ako by mali pôvodní vlastníci, preto všeobecné súdy správne zotrvali na názore, že sťažovateľovi nárok na vyňatie pozemkov z konfiškácie nevznikol.

49. K sťažovateľom uvádzanému nálezu sp. zn. II. ÚS 22/94 (pozri bod 20 tohto rozhodnutia) ústavný súd uvádza, že český ústavný súd v ňom posudzoval situáciu, keď sťažovateľke ako dedičke po právnom predchodcovi bola zamietnutá dohoda o vydanie nehnuteľností s odôvodnením, že tieto prešli na štát podľa dekrétu prezidenta republiky č. 12/1945 Sb., o konfiškaci a urychleném rozdelení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa (ďalej len „dekrét č. 12/1945 Sb.“) a bolo teda nutné aplikovať na vydávané nehnuteľnosti režim zákona č. 243/1992 Sb., ktorým sa upravujú niektoré otázky související se zákonem č. 229/1991 Sb., u úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění zákona č. 93/1992 Sb. (ďalej len „zákon č. 243/1992 Sb.“). Ten je *lex specialis* vo vzťahu k českému zákonu o pôde. Podľa všeobecných súdov ale právny predchodca sťažovateľky znovu nenadobudol československé občianstvo, pretože uňho nikdy nedošlo k jeho strate. Nestal sa teda osobou oprávnenou v zmysle zákona č. 243/1992 Sb. Právny predchodca sťažovateľky – československý štátny občan českej národnosti – bol vlastníkom nehnuteľností až do marca 1948, keď bola na jeho majetok uvalená nútená národná správa. Až potom bol na základe dekrétu č. 12/1945 Sb. zjavne účelovo vyhlásený za zradcu a nepriateľa Československej republiky. V dobe po 25. februári 1948, teda v dobe, kedy mohol vzniesť žiadosť na zemský úrad o zrušenie národnej správy, resp. o zrušení uplatneného dekrétu č. 12/1945 Sb., nemalo v jeho prípade takéto jednanie žiadnu nádej na úspech, pretože ten istý orgán rozhodol o použití dekrétu.

50. Ústavný súd k tomu uviedol, že ak vlastníak nespĺňal podmienky pre uplatnenie dekrétu č. 12/1945 Sb. a vlastníctvo užíval až do doby po 25. februári 1948, keď dekrét bol voči nemu uplatnený, v takom prípade išlo o zneužitie tohto dekrétu v zmysle politickej perzekúcie podľa českého zákona o pôde. Zároveň ustálil vzťah českého zákona o pôde a zákona č. 243/1992 Sb., keď konštatoval, že zákon o pôde nemá žiadne výslovné ustanovenie o tom, že jeho použitie je vylúčené na zmiernenie tých krívd, ktoré sú predmetom právnej úpravy obsiahnutej vo zvláštnom zákone.

51. Ústavný súd bez potreby opakovania skutkového a právneho stavu prejednávanej veci konštatuje, že z už podaného je zrejmé, že závery českého ústavného údu v citovanom náleze nemôžu byť plne aplikovateľné na sťažovateľov prípad.

52. K námietkam sťažovateľa o porušení práva na spravodlivý proces všeobecnými súdmi vo vzťahu k rozhodovaniu o jeho reštitučnom nároku v katastrálnych územiach [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] ústavný súd v plnej miere súhlasí so závermi najvyššieho správneho súdu obsiahnutými v bodoch 44 až 48 napadnutého rozsudku. Podľa nich už závery o nesplnení

podmienky štátneho občianstva a trvalého pobytu pôvodných vlastníkov na území Slovenskej republiky boli postačujúce na prijatie záveru o nesplnení podmienky na navrátenie vlastníctva žalobcu k požadovaným pozemkom. Bez toho, aby boli splnené tieto základné podmienky, nemalo reálny význam zaoberať sa tvrdeným nezahrnutím určitých nehnuteľností do predmetu reštitučného nároku.

53. Ústavný súd na záver poznamenáva, že vníma špecifiká a citlivosť reštitučného konania pre osoby, ktoré si uplatňujú reštitučný nárok, avšak, ako už bolo spomenuté, k navráteniu vlastníctva, ktoré prešlo na štát v totalitnom období, nedochádza bez ďalšieho, ale preukázaním podmienok stanovených zákonom, čo nebol prípad sťažovateľa.

54. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd konštatuje, že závery uvedené v odôvodnení rozsudku najvyššieho správneho súdu možno považovať v rámci sťažnostných námietok za dostatočné a presvedčivé. Preskúmaním napadnutého rozhodnutia ústavný súd dospel k názoru, že najvyšší správny súd štandardným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagoval na sťažovateľom uplatnené kasačné námietky, pričom svoj záver o potvrdení rozsudku správneho súdu zrozumiteľne a primerane odôvodnil. Právne závery najvyššieho správneho súdu nevykazujú znaky svojvôle alebo arbitrárnosti. Sťažovateľom uvádzané tvrdenia nijako nesignalizujú také pochybenia najvyššieho správneho súdu, ktoré by vytvárali priestor na možnosť vyslovenia porušenia označených základných práv sťažovateľa po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. V dôsledku uvedeného nemohlo dôjsť k namietanému porušovaniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu, preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

55. Vzhľadom na vecnú previazanosť argumentácie sťažovateľa, ktorou odôvodňuje porušenie ďalších základných práv uvedených v bode 1 tohto uznesenia s tou, ktorá sa týka základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, ktorých porušenie ústavný súd nezistil, je daný dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti aj v tejto časti z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom správneho súdu a najvyššieho správneho súdu:

56. Sťažovateľ namietal aj porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov postupom správneho a najvyššieho správneho súdu. Ústavný súd dospel k záveru, že ústavnú sťažnosť je potrebné aj v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

57. Zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že konanie bolo ukončené pred jej podaním, a preto k namietanému porušovaniu týchto práv nečinnosťou všeobecného súdu v čase doručenia ústavnej sťažnosti už nemohlo dochádzať.

58. Jednou zo základných pojmových náležitostí ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcej zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú

preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo.

59. Z obsahu ústavnej sťažnosti je nepochybné, že napadnuté konanie bolo tak pred správnym, ako aj pred najvyšším správnym súdom právoplatne ukončené pred tým, než bola ústavnému súdu doručená ústavná sťažnosť. V dôsledku tejto skutočnosti už k namietanému porušovaniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom správneho súdu ani najvyššieho správneho súdu nemohlo dochádzať, preto ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

60. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. apríla 2026

predseda senátu